

Školitelský posudek

Posuzovaná práce: Věrnost, vrozené a naučené preference jako předpoklady efektivity generalistických opylovačů, autorka: Bc. Lucie Tomsová

V tomto posudku bych rád zdůraznil některé okolnosti průběhu vzniku diplomové práce Lucie Tomsové, které nemusí být z práce na první pohled zřetelné. Detailní rozbor raději přenechám oponentovi, který má od práce větší odstup. Studentka od počátku měla zájem o opylování, jehož některým aspektům je v ochraně přírody věnována velká pozornost, např. ekosystémovým službám, vlivu zemědělství na opylovače. K nim může základní terénní biologický výzkum přispět spíše jen málo, a tak bylo hledání konkrétního tématu poměrně obtížné.

Nakonec studentka navázala na staré výzkumy naší skupiny ohledně preferencí a věrnosti pestřenek, kterým dala (dosebráním více než jednou tolika dat) nový kontext, což jí umožnilo jako jedné z prvních zkoumat otázku, do jaké míry můžeme z hlediska opylování zacházet s blanokřídlými a pestřenkami jako s homogenními (ne)efektivními skupinami opylovačů. Tato otázka představuje málo ověřovaný předpoklad mnoha úvah a iniciativ současné ochrany opylovačů a studentčiny výsledky ukázaly, že tento předpoklad nelze brát v obecné podobě za platný, protože v obou skupinách se vyskytují jak opylovači, kteří mají (v některých květních kontextech) potenciál být efektivní, tak ti, kteří jsou jen málo efektivní.

V terénu i při chovu pestřenek se studentka projevila jako vysoce samostatná, motivovaná a výkonná experimentátorka i organisátorka, která dokázala jak sama provádět tak efektivně organisovat a udržovat kvalitu sběru dat po dvě sezónní kampaně u tak disparátních skupin pracovníků, jakými jsou malé děti, středoškoláci a vysokoškoláci s různým stupněm zájmu a nadšení a seniorní vědeckí pracovníci se spoustou protichůdných „metodických“ poznámek a jiných starostí. Rovněž bych rád, navzdory neúspěchu experimentu danému přílišnými nároky na načasování, vyzdvihl, jak studentka zvládla více méně z nuly vybudovat úspěšný chov pestřenek vpravdě masokombinátních rozměrů.

Za dobu naší spolupráce studentka udělala veliký pokrok ve způsobu přemýšlení o experimentech. Nejednou mi dokázala (a bohužel to nemohu říci o všech svých studentech), že dokáže o svých experimentech a datech uvažovat kriticky, identifikovat slabá místa ve svém postupu a na základě úspěchů, ale i neúspěchů navrhnout, kam směřovat další výzkum. Podobně se naučila přemýšlet i o vlastnostech svých dat z hlediska numerické analýsy, ale tam (ač všechny statistické analýsy provedla sama, což opět nemohu říci o všech svých studentech) je pravděpodobné, že bude vždy lepší, když bude s nějakým analytikem spolupracovat. Výborné pochopení tématu demonstruje i na, dle mého soudu, velmi názorných a informativních ilustracích, které si sama navrhla a používá k vysvětlení poměrně složitých konceptů posluchačstvu, ale to lze posoudit přímo při samotné obhajobě.

Asi největší slabinu spatřuji ve studentčiny aktuálních schopnostech ohledně práce s literaturou, ale to mi přijde vzhledem k jejímu zaměření a aktuální situaci zcela tolerovatelné. Naopak za její největší přednost považuji schopnost pochopit věci v širším kontextu, formulovat, co z toho plyne, pro konkrétní úkol, a soustředit síly na to podstatné. Nebýt této její schopnosti, byla by naše spolupráce mnohem obtížnější, vzhledem k tomu, že oba již pracujeme na plný úvazek na pozicích, které mají jen minimální vazbu na téma našeho výzkumu a navíc na různých koncích republiky. V tomto ohledu je Lucka natolik výjimečná, že je jedním z mála lidí, s nimiž bych jako s vedoucím týmu rád spolupracoval. Ne vždy to mohu o svých studentech říci, ale jsem za ty více než tři roky společné práce velmi vděčný, také mne ledasčemu naučili. Bude mi ctí, pokud nám potkávání se a spolupráce nad výzkumem opylovačů a výzkumem ve Slavkovském lese v nějaké podobě vydrží i nadále.

Ve Svatém Janu t. Kršovicích, 16. ledna 2025.

RNDr. Zdeněk Janovský, Ph.D.